

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Легези Юлії Олександрівни на дисертацію Митошопу Владислава Володимировича «Державно-правове регулювання екологічної політики США та України», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право»

за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертації. На сучасному етапі розвитку весь цивілізований світ докладає чималих зусиль для покращення діяльності із охорони навколишнього природного середовища, збереження і раціонального використання природних ресурсів. Наша держава, проголосивши курс на євроінтеграцію і підписавши Угоду про Асоціацію України з Європейським Союзом, взяла на себе відповідні зобов'язання і щодо адміністративно-правового забезпечення охорони навколишнього природного середовища та забезпечення раціонального використання природних ресурсів. Вдосконалення процесів адаптації законодавства України про відходи до законодавства країн Європейського Союзу необхідно розглядати як один із напрямів вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища.

Актуальність обраної теми дослідження кореспондується з реалізацією Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року, Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, де одним із вагомих чинників подолання кризового становища в екологічній ситуації України є належне забезпечення регулювання охорони навколишнього середовища.

З огляду на зазначене, актуальність теми та потреба в її комплексному дослідженні, необхідність наукового пошуку шляхів забезпечення ефективності державно-правового регулювання екологічної політики є обґрунтованими та не викликають сумнівів, що й обумовило вибір теми, визначило мету та завдання дисертаційного дослідження В.В. Митошопу.

Дисертаційне дослідження пов'язано із забезпечення оптимальності реалізації положень Закону України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII «Про

Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року», Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2022 р. № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року», Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року» та ін.

Мета дисертаційного дослідження полягає у визначенні змісту державно-правового регулювання екологічної політики США та України на підставі комплексного аналізу наявних наукових і нормативних джерел, формулюванні пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства в цій сфері та практики його застосування.

Належний ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується якісним використанням низки загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, достатнім рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях, ретельним опрацюванням відповідних джерел адміністративного права, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням відповідно до встановлених вимог.

Аналіз дисертації засвідчує, що на всіх етапах дослідження використовувалися різні сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Основним методом дослідження є загальнонауковий діалектичний метод, який дав змогу охарактеризувати чинне законодавство про охорону навколишнього середовища (розділи 1, 2, 3). Метод порівняльного правового дослідження використано для висвітлення американського досвіду державно-правового регулювання охорони довкілля (розділ 1, 2). Застосування конкретно-історичного методу дозволило визначити становлення й розвиток державно-правового регулювання екологічної політики США та України (розділи 1, 2, 3). Методи системного та структурно-функціонального аналізу застосовано для

виокремлення державно-правових засади регулювання екологічної політики США та України (підрозділ 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). Функціональний метод покладено в основу встановлення змісту компетенційної діяльності суб'єктів відносин у сфері державно-правового регулювання охорони навколишнього середовища США та України (підрозділ 1.1, 1.2, 2.3, 2.4, 3.1).

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, які містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, що дозволяє досягти обраної мети та виконати поставлені завдання. Джерельну базу дослідження можна вважати цілком репрезентативною, в процесі виконання дисертаційної роботи автором опрацьовано достатню кількість наукових та нормативних джерел, всього 462 найменування. Нормативною базою даного дослідження стало чинне законодавство США та України з питань державно-правового регулювання діяльності з охорони довкілля на підставі здійсненого аналізу системи нормативно-правових актів України (зокрема, Конституція України, закони України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України тощо), актів міжнародно-правового регулювання та законів США.

Емпіричну базу дослідження становлять інформація Єдиного державного реєстру судових рішень України та офіційних електронних ресурсів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та інших суб'єктів владних повноважень України та США.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань, самостійністю і цілісністю проведеного дослідження, що дозволило досягти поставленої мети, виконати дослідницькі задачі і повністю розкрити тему дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних наукових досліджень, присвячених визначенню особливостей державно-правового регулювання екологічної політики США та України.

У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано ряд нових теоретико-практичних положень, висновків та пропозицій, запропонованих особисто здобувачем.

Зокрема, дисертантом уперше: проведено комплексний аналіз державно-правового регулювання екологічної політики Сполучених Штатів Америки та України. Обґрунтовано особливості внеску американської правової думки в формування екологічного законодавства світу; запропоновано класифікувати розвиток державно-правового регулювання екологічної політики України як такий, що має чотири етапи.

Автором удосконалено наукові підходи щодо ведення екологічної політики на національному та міжнародному рівні.

У дисертації В.В. Митошопи дістали подальшого розвитку положення щодо доцільності доопрацювання законодавчих норм, що регулюють здійснення екологічної політики, зокрема, Кодексу України про адміністративні правопорушення та Закону України «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року».

На особливу увагу заслуговують такі результати дослідження:

1. Поняття «державна екологічна політика» слід розглядати як систему заходів, методів, способів створення та реалізації державою стратегій і програм, як на національному, так і міжнародному рівнях, спрямованих на захист навколишнього середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення національної безпеки та сталого розвитку суспільства, з метою збереження безпечного середовища існування для життя нинішніх і майбутніх поколінь в умовах глобалізації.

2. Класифікація розвитку державно-правового регулювання екологічної політики України як така, що має чотири етапи: 1) до 1991 р. – закладення основ державно-правового регулювання екологічної політики; 2) 90-ті рр. ХХ ст. – формування основних напрямків державної екологічної політики незалежної України, враховуючи необхідність подолання наслідків Чорнобильської катастрофи; 3) 2000-2021рр. – законодавче закріплення Стратегії державної

екологічної політики України з урахуванням курсу на євроінтеграцію; 4) 3 2022 р. - сучасний етап, який характеризується необхідністю корегування основних напрямів державно-правового регулювання екологічної політики України з огляду на виклики, які постали перед державою через масштабні руйнації та шкоду, завдану навколишньому природному середовищу повномасштабною війною російської федерації.

3. З урахуванням результатів дисертаційного дослідження, автор пропонує удосконалення національного законодавства в межах санкційного елементу статей Глави 7 КУпАП з метою забезпечення виконання Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» шляхом приведення у відповідність розміру штрафних санкцій, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення за порушення обов'язків посадових та службових осіб при реалізації державної екологічної політики, а саме: 1) викласти ст. 53-2 у такій редакції: «Перекручення даних державного земельного кадастру, а також приховування інформації про стан земель, розміри, кількість земельних ділянок, наявність земель запасу або резервного фонду - тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від п'ятдесяти до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»; 2) викласти ст.53-5 у такій редакції: «Порушення посадовою особою Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування встановлених законом строків розгляду заяв (клопотань) щодо надання дозволу на розроблення документації із землеустрою, погодження (відмови у погодженні) документації із землеустрою, надання висновків до документації із землеустрою - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене посадовою особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке саме порушення, - тягне за собою накладення штрафу від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»; 3) викласти ст.91-4 у такій редакції: «Відмова від надання чи несвоєчасне надання за запитами повної

та достовірної екологічної інформації, передбаченої законодавством, - тягне за собою накладення штрафу на службових та посадових осіб від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

Окрім наведеного, у дисертації сформульовано й багато інших необхідних та корисних висновків, положень і пропозицій. Проведена автором науково-дослідна робота є результатом його власних напрацювань, вдалою спробою визначення особливостей державно-правового регулювання екологічної політики США та України.

Наукове та практичне значення роботи. Виконана В.В. Митошопом наукова робота сприяє розв'язанню низки теоретичних і практичних питань, що мають важливе значення для державно-правового регулювання екологічної політики України.

Теоретичні положення і практичні рекомендації, які знайшли своє відображення в дисертації, можуть в подальшому використовуватися науково-дослідній діяльності – для подальшого дослідження проблем державно-правового регулювання екологічної політики України (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 07.05.2025 №060/1); правотворчій діяльності та правозастосовчій діяльності щодо вдосконалення діяльності (практичної складової) органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері захисту довкілля; навчальному процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Екологічне право України», «Адміністративне право», «Основи управління держави», «Конституційне право зарубіжних країн», «Теорія держави та права», «Прецедентне право», «Публічне управління та адміністрування», а також під час підготовки підручників і навчальних посібників із зазначених та інших навчальних дисциплін (акт впровадження Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 07.05.2025 №060/2).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Визнаючи загалом високий науково-теоретичний рівень роботи В.В. Митошоп, її важливе практичне значення, слід зазначити, що як і будь-яке дослідження складної

наукової проблеми дана дисертація містить і спірні, не зовсім обґрунтовані положення, які є підставою для висловлення певних зауважень, підґрунтям наукової дискусії, зокрема:

1. У підрозділі 2.4 автором розглядаються питання застосування механізму юридичної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері діяльності з управління небезпечними відходами. Однак поза авторською увагою залишилось питання обґрунтування підстав збільшення штрафних санкцій в запропонованих межах.

2. Одним із недоліків поданого дослідження є непропорційне висвітлення аспектів державно-правового регулювання екологічної політики Сполучених Штатів Америки та України. Зокрема, аналіз правової системи США поданий значно детальніше, із глибоким розглядом джерел права, інституційного механізму та особливостей прецедентного підходу до охорони довкілля. Натомість, на мою думку, характеристика української моделі правового регулювання носить більш оглядовий характер.

3. У дисертації недостатньо уваги приділено поглибленому теоретико-правовому аналізу базових понять, зокрема дефініції «екологічна політика» з позицій теорії держави і права. Відсутність чіткого визначення змісту, юридичної природи та структури цього поняття ускладнює розуміння меж дослідження та знижує наукову обґрунтованість висновків. Автору слід було б ширше використати наукові доктрини, сформовані у працях відомих правників, фахівців з екологічного права, а також позиції міжнародних правових актів для уточнення змістовного наповнення цього ключового терміна.

4. Дисертант майже не розглядає аспект захисту екологічних прав людини, які є невід'ємною складовою екологічної політики демократичних держав. Питання реалізації конституційних екологічних прав, процедур доступу до екологічної інформації, громадської участі в прийнятті рішень залишаються недостатньо дослідженими, що є суттєвим недоліком у світлі міжнародних стандартів екологічної демократії.

Загальний висновок по дисертації

Висловлені зауваження характеризують складність досліджених проблем, багато в чому мають дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи В.В. Митошоп, а здійснений автором творчий пошук заслуговує на підтримку.

Розглядувана дисертація містить раніше не досліджувані наукові положення та отримані особисто автором нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності має важливе науково-прикладне значення.

Дисертація В.В. Митошоп логічно побудована, оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти та науки України, а її положення викладено чіткою і зрозумілою мовою. Пропозиції та рекомендації викладені у дисертації можуть бути використані для удосконалення чинного законодавства та практики його застосування.

Результати дисертаційного дослідження В.В. Митошоп достатньо повно викладено у 10 наукових працях: 6 наукових статей, опублікованих у фахових виданнях України, 1 наукова стаття у виданні країни, яка є членом Організація європейського економічного співробітництва, та у 3 матеріалах і тезах доповідей на наукових міжнародних конференціях.

Дисертацію оформлено відповідно до встановлених вимог.

Викладене дозволяє зробити висновок, що дисертація В.В. Митошоп «Державно-правове регулювання екологічної політики США та України» є за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, достовірністю, науковою та практичною значущістю здобутих результатів, а також за кількістю і якістю опублікованих праць та за оформленням відповідає вимогам, передбаченим Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – **Митюшоп Владислав Володимирович** заслуговує на присудження йому за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри
цивільного, господарського та екологічного права,
Національного технічного університету
«Дніпровська політехніка»**

Юлія ЛЕГЕЗА

